

В.М. Лачкова, канд екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.І. Семикін (*ХДУХТ, Харків*)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах посиленого впливу фінансової та політичної кризи вітчизняної економіки одними із найважливіших чинників для успішного розвитку підприємств у довгостроковій перспективі є наявність фундаментальної мети розвитку та побудова ефективної системи управління фінансами, яка буде орієнтована на досягнення цієї мети.

Існує безліч підходів до визначення сутності фінансових ресурсів підприємств, але всі вони зводяться до того, що це частина грошових коштів підприємства, які формуються в процесі розподілу та перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту та національного доходу, що акумулюються за рахунок власного, позиченого й залученого капіталу та знаходяться у розпорядженні суб'єкта господарювання, що є необхідним для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат для забезпечення процесу розширеного відтворення, а також з метою одержання прибутку від здійснення виробничо-господарської діяльності.

Наведений аналіз запропонованих у спеціальній літературі визначень поняття «фінансові ресурси» дає змогу встановити, що окремі автори вирізняють їх функціональні особливості: забезпечення розширеного відтворення та фінансування загальнодержавних витрат; забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб; виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат із розширеного відтворення та економічного стимулювання працівників; виконання статутних цілей підприємства; формування доданої вартості; джерело оновлення основних фондів, забезпечення розширеного відтворення та задоволення суспільних потреб.

Кожна за перелічених вище особливостей є важливою, однак, на наш погляд найвагомішою функцією, через яку реалізуються всі інші, є забезпечення неперервності руху грошових потоків підприємства. Таким чином, фінансові ресурси підприємств – це засоби, які акумулюються підприємством із внутрішніх і зовнішніх джерел до грошових фондів з метою забезпечення процесу розширеного відтворення шляхом трансформації їх в інші види ресурсів, а також з метою досягнення високих фінансових результатів.

Основа для діяльності підприємства це фінансові ресурси. Через те, що вони створюють необхідну матеріальну базу з метою здійснення

підприємством своєї функції на ринку – забезпечення потреб споживачів. Їх нестача для підприємства може бути дуже потужним стримуючим фактором розвитку. Всі класифікації фінансових ресурсів підприємств мають деякі відмінності, які полягають в понятійно-категорійному апараті та ознаках за якими групуються різні види фінансових ресурсів підприємств. Існує така поширена класифікація фінансових ресурсів за джерелами формування, що виділяє три великі групи: власні, залучені та позичені. Дуже часто останні групи ресурсів вважають однаковими. Але позичені кошти підприємство отримує на визначений термін, за плату і на умовах повернення. Вони формуються в основному за рахунок довгострокових та короткострокових кредитів банку. Залучені ж кошти не належать підприємствам, але внаслідок діючої системи розрахунків постійно знаходяться в обігу, і формуються вони за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості. Проте на практиці чітко виділяють лише першу групу, а другу і третю часто об'єднують. Ці кошти в свою чергу потрапляють на підприємство на різних етапах його функціонування та під тиском зовнішніх та внутрішніх чинників. При цьому фінансові ресурси акціонерних товариств можуть використовуватися на поточні витрати на виробництво і реалізацію продукції, погашення зобов'язань перед фінансово-банківською системою, розширене відтворення і розвиток підприємств, створення фінансових резервів, на інвестиції, благодійні цілі, спонсорство тощо.

Розвиток управлінських технологій, досвід розвинених країн, впровадження вартісного підходу управління бізнесом на українських підприємствах показали, що важливою метою розвитку підприємства є максимізація вартості. Управління фінансовими ресурсами в ринкових умовах має напрям на підвищення інвестиційної привабливості та ринкової вартості підприємства. Ефективне фінансове управління досягається при безперервності, послідовності та комплексності використання методів та важелів, тоді фінансовий механізм підприємства ліпше адаптується до змін в умовах утвердження ринкової економіки.

Для формування механізму якісного та ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства потрібно дотримуватися принципів комплексності і системності, що стає дуже актуальним у зв'язку із економічною та політичною нестабільністю у світі, глобалізацією бізнесу, збільшенням підприємницьких ризиків і жорсткістю конкуренції. Рівень фінансового потенціалу та умови фінансових ринків обмежують або розширюють можливості формування підприємствами необхідного обсягу фінансових ресурсів. Все це говорить про те, що є потреба розробки ефективної політики управління фінансовими ресурсами як одного з найважливіших елементів в загальній стратегії діяльності та розвитку підприємств.